

รายวิชา ภาษาไทย

เรื่อง คำสมาส

รหัสวิชา ท๒๒๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

ผู้สอน ครูพาริตะห์ เบนญากาจ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ สร้างคำนำไปใช้

คำสมาส

ท ๔.๑ ม. ๒/๑

เสด็จ

เคັก

ยูโด

ศตวรรษ

กิมจิ

แม่น้ำ

ใบความรู้เรื่อง คำสมาส
รายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน ๒๒๖๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำสมาส

คำสมาส หมายถึง คำประสมแบบภาษาบาลีและสันสกฤต คำสมาสเป็นคำใหม่ที่เกิดจากคำที่ใช้อยู่เดิม ๒ คำขึ้นไปมารวมกันในภาษาบาลี คำสมาสจะคือนำคำที่มีชื่ออยู่ในภาษาบาลีเท่านั้นมารวมกัน

หลักสังเกตภาษาบาลีและสันสกฤต

คำที่มาจากภาษาบาลีและสันสกฤตมีหลักโดยทั่วไป ดังนี้

บาลี	สันสกฤต
๑. ใช้สระอะ อา อิ อี อู อุ เอ โอ เช่น บิทา บุรี บุญ บูชา แมตตา	๑. ใช้สระอะ อา อิ อี อู อุ เอ โอ และเพิ่มฤ ฤ ฤ ฤ ฤ โอ เออา เช่น โมตรี ฤกษ์ ฤดู ฤทธิ โทศาล เมาลี เสาร์
๒. ใช้ ส เช่น สาสนา สันติ วิสาสะ สาธา สีสะ	๒. ใช้ ศ ษ เช่น ศิษย์ ศานติ ศิวาส ศาธา ศิระชะ
๓. ใช้ พ เช่น กีฬา จุฬา ครูฬ	๓. ใช้ ช เช่น กรีฑา จุฑา ครูฑ
๔. ใช้พยัญชนะเรื่องพยางค์ เช่น ปฐม ปณิต จักก ลัง ปชา กิริยา สามี ฐาน ถาวร	๔. ใช้อักษรควบกล้ำ เช่น ประถม ประณิต จักร ประชา กิริยา สามี สถาน สถาวร
๕. ใช้พยัญชนะสะกดและตัวตามตัวเดียวกัน เช่น อัมม กัมม	๕. ใช้ตัว รร แทรก ร (ร ณะ) เช่น ธรรม กรรม มรรค จรรยา สุวรรณ
๖. มีหลักตัวสะกดตัวตามที่แน่นอน	๖. ไม่มีหลักตัวสะกดตัวตาม

พยัญชนะวรรคของภาษาบาลี

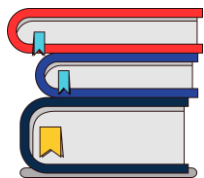
วรรค	แฉกที่ ๑	แฉกที่ ๒	แฉกที่ ๓	แฉกที่ ๔	แฉกที่ ๕	เศษวรรค
วรรค กะ ฐานคด (กัณฐะ)	ก	ข	ค	ฆ	ง	ช ร ฬ ว
วรรค ฉะ ฐานเพดาน (ตาลุช)	จ	ฉ	ช	ฌ	ญ	ส ห ฬ อ (สัง)
วรรค ฎะ ฐานปุ่มเหงือก (มุนษะ)	ฎ	ฏ	ท	ฒ	ณ	
วรรค ตะ ฐานฟัน (ทันตชะ)	ต	ถ	ท	ธ	น	
วรรค ปะ ฐานริมฝีปาก (โอฐชะ)	ป	ผ	พ	ภ	ม	

ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้

เรื่อง

คำสมาส

คำสมาส

(อ่านว่า สะ - หมาด)

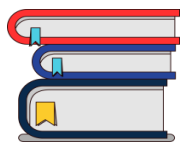
คือ วิธีสร้างคำในภาษาบาลีสันสกฤต

โดยนำคำตั้งแต่ ๒ คำขึ้นไป มารวมเป็นคำเดียวกัน

ภาษาบาลี สันสกฤต

มีลักษณะอย่างไร

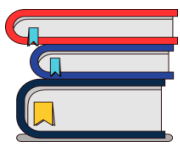
หลักสังเกตภาษาบาลีและสันสกฤต

ภาษาบาลี

ใช้สระอะ อา อิ อี
อุ อู เอ โอ

ภาษาสันสกฤต

ใช้สระอะ อา อิ อี อุ อู
เอ โอ และเพิ่ม ฤ ฦ ภ
ม โอ เออา

หลักสังเกตภาษาบาลีและสันสกฤต

ภาษาบาลี

ใช้ ส

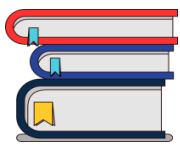
เช่น ศาสนา สันติ

ภาษาสันสกฤต

ใช้ ศ ช

เช่น ศิษย์ ศานติ

พิศวาส

หลักสังเกตภาษาบาลีและสันสกฤต

ภาษาบาลี

ใช้ พ

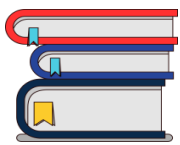
เช่น กีฬา จุฬา ครุฬ

ภาษาสันสกฤต

ใช้ ฑ

เช่น กรีฑา จุฑา

ครุฑ

หลักสังเกตภาษาบาลีและสันสกฤต

ภาษาบาลี

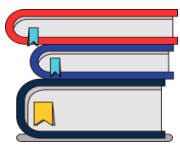
ใช้พยัญชนะเรียงพยางค์

เช่น ปฐม ปณิต สัจ

ภาษาสันสกฤต

ใช้อักษรควบกล้ำ เช่น

ประถม ประณิต จักร

หลักสังเกตภาษาบาลีและสันสกฤต

ภาษาบาลี

ใช้พยัญชนะสะกด

และตัวตาม

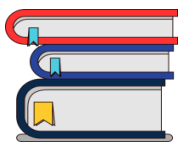
เช่น ปฐม ปณิต ลัจ

ภาษาสันสกฤต

ใช้ตัว รร แทน ร

เช่น ธรรม กรรม

มรรค

หลักสังเกตภาษาบาลีและสันสกฤต

ภาษาบาลี

มีหลักตัวสะกดตัวตาม
ที่แน่นอน

ภาษาสันสกฤต

ไม่มีหลักตัวสะกดตัวตาม

พยานุชนะวรรคของ

ภาษาบาลี

พยัญชนะวรรคของภาษาบาลี

ฐานที่เกิด	แถวที่ ๑	แถวที่ ๒	แถวที่ ๓	แถวที่ ๔	แถวที่ ๕
วรรค กะ (เกิดที่คอ)	ก	ข	ค	ฌ	ง
วรรค จะ (เกิดที่เพดาน)	จ	ฉ	ช	ณ	ญ
วรรค ฎะ (เกิดที่ปุ่มเหงือก)	ฎ	ฐ	ฑ	ฒ	ณ
วรรค ตะ (เกิดที่ฟัน)	ต	ถ	ท	ธ	น
วรรค ปะ (เกิดที่ริมฝีปาก)	ป	ผ	พ	ภ	ม

เศษวรรค ๘ ตัว คือ ย ร ล ว ส ห พ ี (อัง)

ตัวสะกดตัวตามของภาษาบาลี

พยัญชนะแฉวงที่ ๑ , ๓ , ๕
เป็นตัวสะกดได้เท่านั้น

สักกะ

บุปผา

ทุกข์

หัตถ์

ตัวสะกดตัวตามของภาษาบาลี

ถ้าพยัญชนะแหวที่ ๑ เป็นตัวสะกด
แหวที่ ๑ หรือแหวที่ ๒ เป็นตัวตาม

อัคคี

พุทฺธ

พยัคฆ์

อัชฌา

ตัวสะกดตัวตามของภาษาบาลี

ถ้าพยัญชนะแฉวงที่ ๕ เป็นตัวสะกด
ทุกตัวในวรรคเดียวกันเป็นตัวตาม

องค์

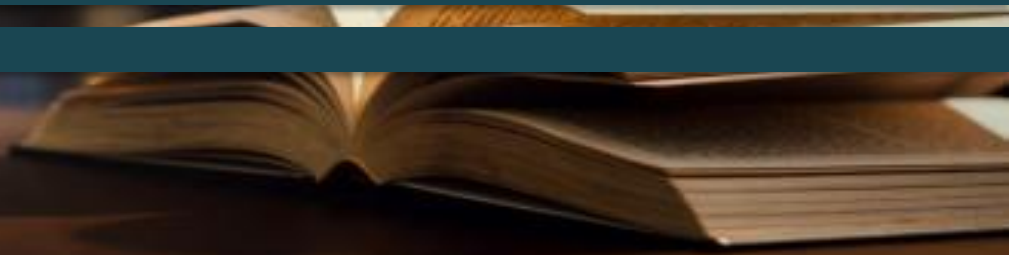
สัมปทาน

สังข์

สัมพันธ์

ให้นักเรียนจำแนก

ภาษาบาลี-สันสกฤต จากบัตรคำ

การสร้างคำในภาษาไทย

เรื่อง คำสมาส